

Ks. Marek Chmielewski

POSŁUGA PRZEPOWIADANIA

Wybór homilii i kazań

W duchu wdzięczności

**JEZUSOWI CHRYSZTUSOWI NAJWYŻSZEMU KAPŁANOWI,
który 40 lat temu – 21 V 1983 r. w katedrze sandomierskiej, przez
posługę bp. Edwarda Materskiego, dał udział w swoim kapłań-
stwie mnie i moim współpracownikom:**

ks. Andrzejowi BĄKOWI,

ks. Wiktorowi BĄKOWI († 20 I 2022),

ks. Jarosławowi BRENDELOWI († 27 I 2008),

ks. Sylwestrowi GÓRECKIEMU,

ks. Andrzejowi KAIMOWI († 25 V 2004),

ks. Januszowi KĘPCZYŃSKIEMU,

ks. Marianowi KOWALSKIEMU

i ks. Bogdanowi STOLARCZYKOWI.

Ks. Marek Chmielewski

POSŁUGA PRZEPOWIADANIA

Wybór homilii i kazań

Lublin 2023

Recenzent
Ks. prof. dr hab. Marian STEPULAK
Akademia Mazowiecka w Płocku

Korekta
Maria SEREDYŃSKA
Ewa STOLAREK ŚINMPN

Skład komputerowy
i redakcja techniczna książki
Ks. Marek CHMIELEWSKI

Copyright by Marek Chmielewski

ISBN 978-83-7847-852-2

Druk i oprawa:

Wydawnictwo „POLIHYMNIA” sp. z o. o.
ul. Deszczowa 19, 20-832 Lublin, tel./fax. 81-7469717
e-mail: poczta@polihymnia.pl; księgarnia: www.polihymnia.pl

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne.....	13
--------------------	----

HOMILIE NA ADWENT

I niedziela Adwentu „B” <i>Czuwajcie!</i>	17
II niedziela Adwentu „C” <i>Być głosem wołającego na pustyni</i>	20
Czwartek II tygodnia Adwentu <i>Niepokalana Matka Miłosierdzia</i>	22
Piątek II tygodnia Adwentu <i>Czuwajcie</i>	27
III niedziela Adwentu „C” <i>Chrześcijańska radość</i>	30

HOMILIE W OKRESIE BOŻEGO NARODZENIA

Boże Narodzenie (pasterka) <i>„Naród kroczący w ciemnościach”</i>	35
Boże Narodzenie (pasterka) <i>Święta noc symboli</i>	38
Boże Narodzenie (Msza w dzień) <i>Człowiek potrzebuje Chrystusa</i>	41
Niedziela Świętej Rodziny <i>Rodzina szkołą bogatszego człowieczeństwa</i>	44
Uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki - Nowy Rok <i>Nadzieja – element stałości</i>	47

HOMILIE NA WIELKI POST

Środa Popielcowa <i>Przemijanie i nawrócenie</i>	51
I niedziela Wielkiego Postu „A” <i>Szatańskie kuszenie</i>	54
II niedziela Wielkiego Postu „C” <i>Zapatrzenie w niebo</i>	57
III niedziela Wielkiego Postu „A” <i>Żywa woda łaski Bożej</i>	60

Wielki Czwartek	
<i>Dwa wielkie dary</i>	63
Wielki Czwartek	
<i>Cóż powiedzieć...?</i>	66

HOMILIE W OKRESIE WIELKANOCNYM

Wigilia Paschalna	
<i>Wymowa znaków</i>	69
Niedziela Zmartwychwstania Pańskiego (rezurekcja)	
<i>Zwycięskie życie</i>	72
Niedziela Zmartwychwstania Pańskiego (rezurekcja)	
<i>„Jeżeli Chrystus nie zmartwychwstał...”</i>	74
Niedziela Zmartwychwstania Pańskiego	
<i>Zmartwychwstanie źródłem radości i wesela</i>	78
Niedziela Zmartwychwstania Pańskiego	
<i>Bądźmy świadkami Zmartwychwstania</i>	80
Niedziela Zmartwychwstania Pańskiego	
<i>Zmartwychwstały nie oddala się od nas</i>	83
II niedziela wielkanocna (święto Miłosierdzia Bożego) „A”	
<i>Apostolstwo miłosierdzia</i>	86
II niedziela wielkanocna (święto Miłosierdzia Bożego) „C”	
<i>Bóg okazuje nam swe miłosierdzie</i>	89
III niedziela wielkanocna „A”	
<i>Rozczarowani wiarą</i>	93
IV niedziela wielkanocna „A”	
<i>Pan jest moim Pasterzem</i>	95
IV niedziela wielkanocna „B”	
<i>Łaska powołania</i>	98
V niedziela wielkanocna „B”	
<i>Wartość cierpienia</i>	102
VI niedziela wielkanocna „A”	
<i>„Dekalog” Jana Pawła II w Polsce</i>	104
Uroczystość Zesłania Ducha Świętego	
<i>Jedność w Duchu Świętym</i>	109
Niedziela Przenajświętszej Trójcy „B”	
<i>W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego</i>	112

HOMILIE W OKRESIE ZWYKŁYM

II niedziela zwykła „C”	
<i>Praca nad sobą</i>	115

III niedziela zwykła „A”	
<i>Jedność w Chrystusie</i>	118
IV niedziela zwykła „B”	
<i>Jak walczyć z szatańską pokusą?</i>	122
V niedziela zwykła „C”	
<i>Misterium tremendum – misterium fascinosum</i>	125
VI niedziela zwykła „A”	
<i>Chrześcijańska wolność</i>	127
VII niedziela zwykła „C”	
<i>Bądźcie miłosierni</i>	131
X niedziela zwykła „A”	
<i>Pójdź za Mną</i>	134
X niedziela zwykła „B”	
<i>Odrodzenie rodziny przez kobietę</i>	136
XI niedziela zwykła „C”	
<i>Kara i przebaczenie</i>	140
XIII niedziela zwykła „C”	
<i>„Ku wolności wyswobodził nas Chrystus”</i>	143
XIV niedziela zwykła „A”	
<i>Wakacyjny odpoczynek w Panu</i>	145
XV niedziela zwykła „A”	
<i>„Solidarność” – polski zasiew</i>	147
XVI niedziela zwykła „B”	
<i>Solidarni miłosierdziem</i>	152
XVIII niedziela zwykła „C”	
<i>Marność nad marnościami</i>	156
XXI niedziela zwykła „B”	
<i>Do kogo pójdziemy?</i>	158
XXI tydzień zwykły, piątek „II”	
<i>Czuwać roztropnie</i>	161
XXI tydzień zwykły, sobota „II”	
<i>Przypatrzeć się swemu powołaniu</i>	163
XXII niedziela zwykła „B”	
<i>Ewangelizować miłością</i>	166
XXV niedziela zwykła „C”	
<i>Miara doskonałości</i>	169
XXVI niedziela zwykła „C”	
<i>Obojętność</i>	171
XXVII niedziela zwykła „C”	
<i>Przymóż nam wiary</i>	173
XXXII niedziela zwykła „A”	
<i>Być pożytecznym dla Ojczyzny</i>	176

XXXII niedziela zwykła „C”	
<i>Życie konsekrowane zapowiedzią życia zmartwychwstałych</i>	179
XXXII niedziela zwykła „C”	
<i>„Nie żenią się, ani za mąż nie wychodzą...”</i>	181
XXXIII niedziela zwykła „B”	
<i>Chwila wielkiej nadziei</i>	183
Uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata „B”	
<i>Już czas!</i>	186
Uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata „C”	
<i>Wdzięczność za królestwo Boże</i>	192

KAZANIA EUCHARYSTYCZNE

Rocznica Pierwszej Komunii Świętej	
<i>Nie zawiedziesz?</i>	196
Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej	
<i>Przyjdźcie do mnie wszyscy</i>	199
Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej	
<i>Chrystus w Eucharystii pozostał z nami</i>	202
Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej	
<i>Chleb życia</i>	206
Parafialny Kongres Eucharystyczny	
<i>Widzieć Boga w Eucharystii</i>	210
Parafialny Kongres Eucharystyczny	
<i>Żyć Eucharystią</i>	212
Parafialny Kongres Eucharystyczny	
<i>Eucharystia źródłem nadziei</i>	215

KAZANIA MARYJNE

Pielgrzymka studentów III roku teologii	
<i>Przychodzimy do Maryi – Maryja przychodzi do nas</i>	221
Uroczystość Wniebowzięcia NMP	
<i>Niewolnictwo Maryi</i>	224
Uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego	
<i>Patrząc na Maryję wznieść oczy ku niebu</i>	227
Nawiedzenie figury Matki Bożej Fatimskiej	
<i>Rodzinne spotkanie z Maryją</i>	231
Uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP	
<i>Tota pulchra es Maria</i>	233
Zakończenie pielgrzymki na Jasną Górę	
<i>Homo viator</i>	236

<i>Spis treści</i>	9
Matki Bożej Różańcowej	
<i>Oreż Różańca</i>	240
Nabożeństwo fatimskie Maryja	
<i>Matka Kościoła</i>	244
Spotkanie Rodziny Radia Maryja	
<i>Zawierzyć się Maryi</i>	247
Święto Nawiedzenia NMP	
<i>Maryja w życiu św. Urszuli Ledóchowskiej</i>	252
Wspomnienie Niepokalanego Serca Maryi	
<i>Dar Ducha Świętego</i>	256
Święto Narodzenia NMP	
<i>Jak czcić Matkę Bożą?</i>	259

KAZANIA O ŚWIĘTYCH

Wspomnienie św. Agnieszki Męczennicy	
<i>Co to znaczy odpust?</i>	264
Uroczystość św. Józefa Oblubieńca NMP	
<i>Nie bój się świętości</i>	269
Uroczystość św. Stanisława Biskupa i Męczennika	
<i>Dobry Pasterz</i>	273
Wspomnienie bł. Jadwigi Królowej	
<i>Bł. Jadwiga Królowa – patronka i wzór</i>	276
Wspomnienie św. Jadwigi Królowej	
<i>Św. Jadwiga Królowa – „kobieta Eucharystii”</i>	281
Uroczystość świętych Apostołów Piotra i Pawła	
<i>„Bramy piekielne go nie przemogą...”</i>	283
Święto św. Marii Magdaleny	
<i>Apostołka Apostołów</i>	288
Wspomnienie św. Maksymiliana Kolbe	
<i>Święci na nasze czasy</i>	291
Uroczystość św. Michała Archaniola, nieszpory	
<i>Eucharystia siłą w walce ze złem</i>	296
Uroczystość Wszystkich Świętych	
<i>Wezwani do pełni życia</i>	299
Wspomnienie św. Mikołaja Biskupa	
<i>Radość dawania</i>	302

KAZANIA DO KAPŁANÓW

Spotkanie kapłanów, rocznik 1983	
<i>Kapłaństwo wpisane w krzyż</i>	305

Prymicje ks. Pawła Gogacza <i>Kapłaństwo – Dar i Tajemnica</i>	307
Prymicje Artura Fredo OFMCap <i>Odprawiaj każdą Mszę Świętą jak prymicyjną</i>	311
Prymicje ks. Marcina Grzesiaka <i>Kapłan w tajemnicy Trójcy Świętej</i>	315
Prymicje ks. Marcina Modrzejewskiego († 2022) <i>Dar Ducha Świętego</i>	318
Studium Formacji Permanentnej Kapłanów Archidiecezji Lubelskiej <i>Czy jesteśmy potrzebni?</i>	322
Formacja permanentna księży pallotynów, roczniki 1968-1980 <i>Wiara kapłana</i>	324
Dzień skupienia kapłanów dekanatu janowskiego <i>Uwierzyć w Kapłaństwo</i>	327
Jubileusz dwudziestopięciolecia kapłaństwa ks. Grzegorza Korczaka <i>Zanurzony w tajemnicy Przenajświętszej Trójcy</i>	331
Jubileusz ks. Jerzego Karbownika <i>Teraz już nie ja żyję</i>	335
Wspomnienie św. Tomasza z Akwinu, Doktora Kościoła <i>Mocą mądrości stawać się solą ziemi i światłem świata</i>	338
Inauguracja Roku Akademickiego <i>Omnia tempus habent</i>	340

KAZANIA DO OSÓB KONSEKROWANYCH

Śluby wieczyste s. Alberty Kingi Borys CMBB <i>Czy zakony są potrzebne?</i>	346
Śluby wieczyste s. Marii od Rany Serca Jezusa OCD <i>„Oto wielka tajemnica wiary”</i>	349
Jubileusz dwudziestopięciolecia życia zakonnego s. Elisabeth Sudół MBM <i>W sercu Kościoła</i>	353
Ogólnopolskie sympozjum instytutów świeckich <i>Wezwani do jedności</i>	356

KAZANIA ŚLUBNE

Ślub Tomasza Pałki i Edyty Szczepańskiej <i>Miłość w cieniu ołtarza</i>	359
Ślub Łukasza Palkowskiego i Dominiki Nowak <i>Małżeństwo – Boży zamysł</i>	361
Ślub Macieja Homendy i Weroniki Herbet <i>Miłość ma smak całego człowieka</i>	364

Ślub Michała Stankiewicza i Anny Kalety
Trzy drogowskazy 368

KAZANIA POGRZEBOWE

Pogrzeb ks. Karola Ślarczyńskiego
Nie żył dla siebie 373

Pogrzeb Jana Kowalskiego, ojca ks. Mariana Kowalskiego
„Me życie jest cieniem...” 377

Pogrzeb Dominiki Banach, studentki nauk o rodzinie
Ona żyje w nas 380

Pogrzeb ks. Wiktora Bąka
Dyskretne dobro 383

HOMILIE I KAZANIA AKADEMICKIE

Rozpoczęcie Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan
Ekumenizm duchowy 388

Rozpoczęcie Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan
„Nieustannie się módlcie” 390

Spotkanie Instytutu Teologii Duchowości po licencjacie kanonicznej
Najważniejsza jest miłość 393

Spotkanie Instytutu Teologii Duchowości po licencjacie kanonicznej
Powołanie teologa 396

Inauguracja roku akademickiego KUL
Was czeka droga 398

Otrzęsiny studentów I roku teologii i nauk o rodzinie KUL
Powołanie ucznia 401

Otrzęsiny studentów I roku teologii i nauk o rodzinie KUL
Zejść na ziemię... 403

Dzień promocji absolwentów Wydziału Teologii KUL
Przesłanie wdzięczności 405

Otrzęsiny studentów I roku teologii i nauk o rodzinie KUL
Łaska wiary 408

Otwarcie 40. Tygodnia Eklezjologicznego
Kościół marzeń? 411

Otwarcie 41. Tygodnia Eklezjologicznego
Bóg bliski 413

Otwarcie 45. Tygodnia eklezjologicznego
Credo in Ecclesiam 415

Międzynarodowe sympozjum „W służbie nadziei – wolontariat hospicyjny”
Nieść nadzieję 417

30. rocznica śmierci ks. Antoniego Słomkowskiego <i>Człowiek heroicznej wiary</i>	419
--	-----

KAZANIA OKOLICZNOŚCIOWE

Rozpoczęcie roku szkolnego młodzieży <i>Prawdziwa mądrość</i>	423
Rozpoczęcie roku szkolnego młodzieży <i>Młodzieżowy apostołat</i>	426
Msza święta w intencji pracowników „Radoskóru” <i>Krzyż znakiem jakości pracy</i>	427
53. rocznica objawień obrazu Jezusa Miłosiernego <i>„Jezu, ufam Tobie”</i>	429
Święto niepodległości <i>Gdy myślę Ojczyzna</i>	431
Przygotowanie do poświęcenia kościoła parafialnego (1) <i>Pomnik wystawiony Bogu i ludziom</i>	436
Przygotowanie do poświęcenia kościoła parafialnego (2) <i>Kościół w sercu parafii</i>	438
150. rocznica przybycia m. Kolumby Białeckiej do Wielowsi <i>Dlaczego?</i>	440
Poświęcenie sztandaru Związków Zawodowych Maszynistów DOKP Lublin <i>Sztandar nad sztandarami</i>	444
26. rocznica Lubelskiego Lipca '80 i poświęcenie dworca PKP Lublin <i>Praca nad pracą</i>	447
Msza święta dla pracowników Fundacji Potulickiej <i>„Non omnis moriar”</i>	451
Spotkanie klasy IV „D” LO im. T. Kościuszki z okazji 40. rocznicy matury <i>Pamięć i wdzięczność</i>	455
Poświęcenie monumentu Aktu Jubileuszowego <i>Czas łaski</i>	458
Spotkanie klasy IV „D” LO im. T. Kościuszki z okazji 45. rocznicy matury <i>Droga duchowego dzieciństwa</i>	462
Wykaz skrótów	465
Nota o autorze.....	468
Indeks osób.....	471
Indeks miejscowości.....	477
Chronologiczny spis homilii i kazań	481

SŁOWO WSTĘPNE

Posoborowe nauczanie Kościoła odnośnie do życia i posługi kapłanów mocno podkreśla służebny charakter kapłaństwa katolickiego, co znajduje wyraz tak w dokumentach Kościoła jak i teologii. Częściej bowiem w miejsce dawniejszych określeń „urząd” czy „władza” kapłańska pojawia się tam termin „posługa” w odniesieniu do partycypacji w potrójnym posłannictwie Chrystusa: kapłańskim, prorockim i królewskim. Kapłan więc ma pełnić posługę sakramentalną, posługę nauczania i kierowania wspólnotą wiernych.

Jeśli chodzi o posługę nauczania, to – na przykład – św. Jan Paweł II w podyktowanej adhortacji apostołskiej *Pastores dabo vobis* pisze, że „kapłan głosi Słowo jako sługa, uczestnicząc w urzędzie prorockim Chrystusa i Kościoła” (nr 26). Nawiązując do tego Kongregacja do spraw Duchowieństwa w instrukcji pt. *Kapłan głosiciel Słowa, szafarz sakramentów i przewodnik wspólnoty w drodze do trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa* z 19 III 1999 r. stwierdza, że „przepowiadanie jawi się nam w ten sposób jako posługa wynikająca z sakramentu święceń i pełniona mocą władzy Chrystusa”. Kapłan zatem „nie jest panem Słowa, lecz jest jego sługą”, jak czytamy dalej w tejże instrukcji.

Jest piękny zwyczaj, że neoprezbiter na obrazku prymicyjnym wypisuje swoją życiową dewizę, która w niejednym przypadku staje się jego faktycznym programem życiowym. Przed święceniami wybrałem sobie cytat z Psalmu 116, 16: „Oto ja, sługa Twój, syn Twojej Służebnicy”. Teraz, z perspektywy czterdziestu lat kapłaństwa, widzę, jak te słowa, często bez mojej inicjatywy, lecz nigdy wbrew mojej woli, znajdowały potwierdzenie i spełnienie niemal dzień po dniu. Oprócz pracy naukowej na KUL, podjętej 35 lat temu, i związanych z tym różnych aktywności organizacyjno-administracyjnych (także w obszarze zarządzania Uniwersytetem), które zdominowały moje życie, dane mi było uczestniczyć w szeroko rozumianym duszpasterstwie: od zwyczajnej posługi w parafiach lubelskich, przy których mieszkałem od chwili podjęcia pracy akademickiej, przez gościnne głoszenie okolicznościowych kazań, prowadzenie rekolekcji i wykładów w różnych miejscach kraju, aż po udział w gremiach opiniująco-decyzyjnych Kościoła w Polsce.

Ważnym więc obszarem mojego życia kapłańskiego była i pozostaje wciąż posługa przepowiadania, zarówno z katedry uniwersyteckiej, poprzez środki społecznego komunikowania (radio, telewizję oraz prasę), jak i z ambony. O ile aktywność uniwersytecka (wykłady, odczyty na sympozjach itp.) z natury rzeczy znajduje wyraz w publikowanych książkach i artykułach, to posługa

kaznodziejska nierzadko bywa ulotna. Postanowiłem więc utrwalić drukiem przynajmniej niewielką część wygłoszonych homilii oraz kazań i podzielić się nimi przede wszystkim z moimi współbraćmi w kapłaństwie, do którego dojrzewaliśmy razem w sandomierskim seminarium w latach 1977-1983. Im też dedykuję ten tom. Być może z zawartych tu myśli skorzystają inni, czy to księża, przygotowujący swoje wystąpienia czy ci, którzy zechcą uczynić je przedmiotem osobistych rozmyślań.

Mając w pamięci napomnienie naszego seminaryjnego wykładowcy homiletyki – ks. kan. dr. Stanisława Drypy († 1984), aby pisać swoje homilie i kazania zanim się je wygłosi, starałem się od samego początku kapłańskiej posługi przygotowywać je na piśmie. Początkowo pisałem wszystkie, a po paru latach przynajmniej ważniejsze, czy to *in extenso* czy jako konspekt. Dzięki temu można było je teraz odtworzyć w miarę dokładnie.

Chyba żaden z księży nie jest w stanie precyzyjnie policzyć, ile w swoim kapłańskim posługiwaniu odprawił Mszy Świętych, wyśpiewał osób, udzielił innych sakramentów oraz ile wygłosił homilii i kazań. Według moich szacunków w ciągu czterdziestu lat mogło ich być przynajmniej 2500, nie licząc około 100 dni skupienia oraz kilkudziesięciu rekolekcji zarówno parafialnych, jak i dla różnych grup (kapłanów i alumnów seminariów duchownych, osób konsekrowanych itp.). Oczywiście, wiele z tych wystąpień powtarzało się w całości lub w pewnych fragmentach, zależnie od sytuacji.

Prezentowany tu wybór ma charakter raczej subiektywno-sentymentalny i dlatego wiele niedziel, uroczystości czy innych obchodów w roku liturgicznym nie znajduje w nim swego pokrycia. Mam jednak nadzieję, że czytelnik mi to wybaczy. Także i tu, w kilku przypadkach, pewne myśli lub cytaty powtarzają się, co należy usprawiedliwić rozciągłością w czasie i odmiennymi okolicznościami, w jakich treści te były głoszone. Wyeliminowanie powtórzeń, choć możliwe, jednak zaburzyłoby strukturę danej jednostki. Nietrudno też zauważyć, że prezentowane w niniejszym zbiorze homilie i kazania mocno są zakorzenione w nauczaniu św. Jana Pawła II. Dwukrotnie miałem okazję spotkać go osobiście w Rzymie (4 VII 1988 oraz 8 IV 1996). Udzielił mi też błogosławieństwa na kapłańską posługę i pracę naukową. Stąd moje zobowiązanie, aby sięgać do jego myśli i ją upowszechniać.

Zgodnie z nauką Kościoła, czerpiąc inspirację ze słowa Bożego podawanego przez Kościół w liturgii, zawsze starałem się w swoich wystąpieniach odróżniać homilię od kazania. Homilia bowiem – jak uczył Benedykt XVI – „uaktualnia przesłanie Pisma Świętego, ażeby wierni mogli odkryć obecność i skuteczność słowa Bożego w swoim codziennym życiu. Powinna ona ułatwić zrozumienie sprawowanej tajemnicy, zachęcić do misji, przygotowując zgromadzenie do wyznania wiary, modlitwy powszechnej i liturgii eucharystycznej” (VD 59). Natomiast kazanie jest swobodną refleksją nad życiem chrześcijańskim w jego aktualnym kontekście, a ponieważ zasadniczym przedmiotem

mojej pracy naukowej jest tematyka życia duchowego, więc także ona znalazła odbicie w posłudze przepowiadania.

Niniejszy wybór moich homilii i kazań obejmuje 140 jednostek, od pierwszego próbnego kazania z czasów kleryckich do wygłoszonego zaledwie kilka tygodni temu kazania odpustowego o św. Józefie. Różna więc jest ich forma i merytoryczna wartość. Niemniej jednak dzielę się tymi treściami, ufając że przyniosą błogosławione owoce. I niech to będzie mój wyraz wdzięczności wobec Chrystusa Najwyższego Kapłana, Maryi Matki Kapłanów, świętych i aniołów, jak również względem tylu ludzi, którzy duchowo wspierali mnie i wciąż wspierają w życiu oraz kapłańskim posługiwaniu.

Na koniec wypada przywołać słowa Chrystusa Pana, które polecił powtarzać swoim uczniom, gdy wypełnią zleczone im zadania: „Słudzy nieużyteczni jesteśmy; wykonaliśmy to, co powinniśmy wykonać” (Łk 17, 10).

Lublin, Św. Marka Ewangelisty (25 IV 2023 r.)

Autor